

גנרל אלי - על הסיכויים הצפויים באיסטרטגיה העולמית

ראש-המטה הכללי לכוחות-המזוינים של צרפת, וזו"ר ועדת ראשי-המטות שלה, ראה צורך להציג "קבל עם ועדה" את הערכתו למתרחש כיום באיסטרטגיה העולמית שבין שני ה"גושים" למגמות-ההתפתחות הצפויות לדעתו - ולציווים הנוכעים מכך לגבי ארצו ובנות-בריתה. הוא עשה זאת בבטאון הרעיוני של מערכת-ההגנה הצרפתית - "השקפת ההגנה-הלאומית" - מחודש נובמבר שנה זו. הערכותיו רבות-הענין ותוכלנה להנתן כאן רק בצורה "מצומקת": - עיקרי דבריו (המוכחים להלן, באות הרגילה), וכיניהם - משפטים-מקשרים (כאות זעירה, ובמובנם), המוסרים את תמצית הרצאת-הדברים שלו באותו חלק של סקירתו.

כלל הגיגוד הקיים בין מעצמות-ים ומעצמות-יבשת; ומן הראוי לזכור, כי המערב האירופי - וצרפת במיוחד - היה "יבשתי" ו"מי" כאחד.

נוצר איפוא מצב שבו הושתתה ההגנה המערבית על איסטרטגיה כוללת "פריפרית"; ואילו בגזרה מסוימת אחת - היא אירופה - על איסטרטגיה-של-יבשת. אך הגשמתן של שתי איסטרטגיות אלו העלתה גילויי-יישום ומסיבות-יישום שונים.

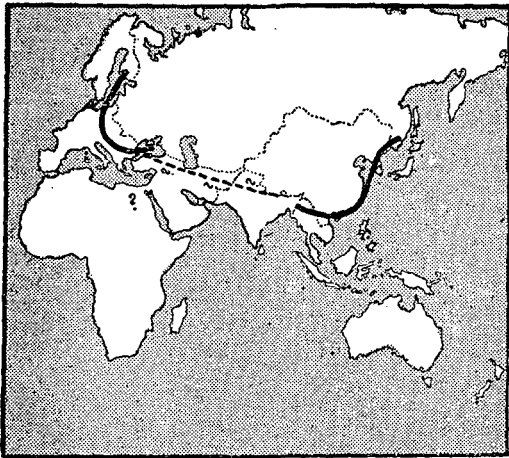
גודלו וקרבנותו של הגוש הצבאי הסוביאטי, שעורר במערב תחושת איום ישיר, הקנו לו ע"י כך את האומץ להתאחד איחוד-של-ממש ולכונן ברית מדי-בית וצבאית מוצקת: - "נאטו". ואילו ה"איסטרטגיה-הפריפרית", דרשה טיפוח מערכת-בטיסים מתואמת שלמה, שתאפשר את הפעלתה של "עתודת-תמרון" מרכזית. לרגלי העובדה, שבאיזורי ה"איסטרטגיה-הפריפרית" לא נמצא המערב במגע בלתי-אמצעי עם העולם הסוביאטי, חייבה, לשם כינון מערכת-הגנה כזאת, גם כריתת מערכת-בריתות שתקביל לה; - אלא שבמערכת-בריתות זו לא השתתפו בכל-זאת המדינות, שבתחומן נועדו לקום הבטיסים, מדינות המערב. פירושו של דבר: ערכה של ה"איס-מדינות המערב, פירושו של דבר: ערכה של ה"איס-טרטגיה-הפריפרית" עתיד היה להיות מותנה במדי-

לאחר המאורעות המתרחשים בימים אלה במזרח-התיכון זכאי אדם לשאול את עצמו שמא הכרחית עתה רביזיה באיסטרטגיה-המערבית, למען תוכל לעמוד באופן תכליתי-יותר בפני מסע-התנופה של יריביה. אם כן נראה, שחייבים אנו לבחון תחילה את האיסטרטגיה שנקטה עד כה ע"י המערב - ואח"כ לעמוד על תוצאותיה בפועל...

במשך השנים שחלפו מאז 1945 נתבהר יותר ויותר כי בעיות ההגנה מתיצבות מעתה בהיקף עולמי - וכל ההגנה המערבית חייבת להיות אחת, באשר אחד הוא האיום. בתהליך זה התבלט בדרך-

גנרל-הארמיה פ. אלי,
ראש-המטה הכללי לכוחות
המזוינים של צרפת

הגזרות המגובשות של חזית הגושים והמרחב הפרוץ המאים שבמרכז

במזרח-התיכון, אשר יש להודות כי בו הובקע כמעט-לגמרי המחפה ה"פריפי" — מכון עתה האיום במישרין אל מרכזי התחבורה והנפט הגדולים של המערב; לאורך חופי-הדרומי של היס-התיכון מותקף עתה, באמצעות תחנת-הבינים שבקהיר, הציר "צפון-דרום" האירופי-אפריקאי — ומופיעה הסכנה שמקורות הנפט שבסהרה ינותקו וכי אירופה תכותר בפועל מעבר דרום; ולבסוף, ההשפעה היריבה עלולה להתפשט דרך "אפריקה-השחורה" עד לגדות האטלנטיק, במקום הקרוב ביותר אל יבשת אמריקה.

הגנרל אלי שואל, האם זהו כבר שיא הגאות של היריבו? דהיינו: אילו התפתחויות עלולות עוד לשנות שינוי נוסף את המצב הקיים כעת? קשה לאמר כי סיכויי-העתיד יש בהם כדי לזרוע אופטימיזם רב מאוד.

אכן, תמונת המצב במזרח אסיה ובדרומה, המתוארת להלן ע"י גנרל אלי רחוקה מלהיות מעודדת בעיניו. במזרח-התיכון — הפירצה כבר נפרצה למעשה. נכון אמנם, שלמען תשלם נחוץ יהיה עוד לפוצץ את ה"ברית" התורכי-אירני של כורדיסטן; אך ההתעוררות הנוכחית במיעוטים הכורדיים עלולה להתגבר לפתע, וברה"מ עשויה למצוא, על-סמך טענות שמקורן בהסכמים-שבעבר עם ממשלות פרסיות, אמתלה להתערבות באירן. על כל פנים, התיפתחותן של מהפכות-הפנים הערביות אפשר ותסלק עוד איזה נדבך מבנינה של ברית-בגדד; וכבר מסתמך מן איום — דרך עיראק, ערבי-הסעודית, תימן — על אפריקה המזרחית.

גות-ברית אלו בהמשך-קיומה של מדיניות-החוץ שתהא מסבירה-פנים למערב — ואשר בסופו-של-ושובן תלויה היא במצבן הפנימי.

* * *

ברור היה כי הנקיטה באיסטרטגיה-שלייבשת, והזמרח לאבטח את כל מדינותיה של אירופה-המערבית, עושים ממכלול-ארצות זה גזרה חיונית. אך באותה מידה הכרחי היה, לשם בטחונה של פריסת-המזרחות המתחייבת ע"י ה"איסטרטגיה-הפריפריית", להקים במזרח-התיכון ובדרום-מזרח אסיה איזורי-מנוחה של ההגנה, שיחסמו את ציריה-בכוח העיקריים של זדירה יריבה. כך הופיעו שלושה איזורי-מפתח עיקריים, אשר לכל אחד מהם הותאמה מערכת-הגנתית מסוימת:

— במערב-אירופה — אשר, מנע מכוחות סובייטיים גישה ישירה מערבה, ועשה זאת באמצעות "נאטו", כלל מדיני וצבאי מוצק, שכוחותיו המ-זוינים, המהווים את ה"מגן" המערבי, קיימו את ה"סטטוס-קוו";

— בדרום-מערב אסיה — אשר מנע מבידודה של ארה"ב במזרח ומהפיכה-במצב-האיסטרטגי לטובת היריב. כערבים לאיזור זה שימשו משתתפי "ברית-דרום-מזרח-אסיה".

במזרח-התיכון — שחשיבותו רבתה במיוחד משום שבשמירה עליו תלוי היה השימוש במקור וות הנפט ע"י המערב והוא שהיה את המפתח לעולם הערבי; טיפלה בו — בצד הסכמים חלקיים שונים — "ברית-בגדד".

עד עתה נשארה ההגנה-המערבית מושתתת על יסודות איסטרטגיים אלה. עם זאת — מטעמי עצמה, מדיניות ומרחק — נוהלה ה"איסטרטגיה-הפריפריית" בעיקר-שלי-דבר ע"י ארה"ב (תוך השתתפות בריטית במזרח-התיכון). בעוד שאיסטרטגית-היב-שית היתה ענינן הן של מדינות אירופיות והן של ארה"ב, אשר לא נרתעה מלקבל על עצמה כאן תחליפות כבדות-משקל.

מה היו במציאות תוצאותיו של ארגון הגנתי זה? בזירת-אירופה — עמד "נאטו" במבחנים, והת-חשבו בו. נכון אמנם כי כאן, שלא כבאיזורי האיס-טרטגיה-הפריפריית, אורגנה הברית ב"זירות-מבצ-עים" מגובשות, והיא בעלת פיקוד אחיד. לעומת זאת, בכל מקום אחר נפרצה ההגנה המערבית.

לאחר ציון הסכנות שבדרום-מזרח אסיה, בא המשך המירוט:

המתחות שבארצות צפון-אפריקה, שמצבן הפנימי מד-איג, מעוררת חששות לעתידו של "העולם-השחור" שמדרומן — אשר הוא עצמו עשוי לשמש "מעביר-זרם" אידיאולוגי אל אמריקה הדרומית והצפונית כאחת (כונת המחבר, כמובן, ראשית-כל לאוכלוסיה הכושית ששם).

היש להסיק מכך כי ה"איסטרטגיה-הפריפריית" נכשלה, ושגיאיה גסה היא לחשוב כך בתחום הטכני-גרידא — ומהירות התגובות האמריקאיות-הבריטיות במזרח-התיכון הוכיחה זה-עתה, כי השיטה עשויה היתה לפעול היטב; אך עובדה היא כי לשם החלטות מדיניות על התערבות במסגרת ה"איסטרטגיה-הפריפריית" נדרשת הסכמה, שתכור פות קשה להשיגה, בין בעלי-הברית המערביים וכן השותפים שבמזרח הרחוק והתיכון.

אך שמא נובעות אי-ההצלחות בראש וראשונה מראיה צרה-מדי — ומתפיסה צבאית-מדי — של אפשרויות היריב...?

* * *

גורל אלי מסכם את "פוטנציאל-הכוח" שבעולם הקומוניסטי, שעיקרי-גילוייו לא רק ביכולת-חברתית וב-אנשים אלא גם באידיאולוגיה — ואשר ההנהגה המדינית-הצבאית האחידה השליטה בו מכונת את כולם אל השגת מטרה אחת: הנצחון. וזאת ע"י השימוש (או ההכנות לשימוש) באמצעים של כוח צבאי "קלסי", באלה של כוח-אטומי, אידיאולוגיה ואפילו של כלכלה: ובמידה שמצב כלכלי מסוים עשוי לעורר אקלים חברתי נוח לתעמולה אידיאולוגית — נוצרים מיטב התנאים לבחירה בין אמצעים אלה, וקביעת ה"מת-כונן" הקובע בכמה מכל אחד מהם יש להשתמש. למען תכלית זו השיג העולם הסוביאטי: — א. עדיפות בכוחות-מלחמה "מסורתיים"; ב. שויון בערך באותם סוגי-ציוד אטומיים שחשיבותם רבה ביותר; וכן — ג. טיפח, באמנות צרופה, ידיעה, כ"י צד לנהל מלחמה אידיאולוגית וחתרנית, וכיצד לפתח את התנאים להשרשתה והפצתה.

כתוצאה, יש ביכולתו לקוות להצלחה במלחמה בנוסח-מסורתי ובמלחמת-חתירה או בצורה משולבת של השתים — ולעשות דיסקונטו" על נצחון סופי במקרה שתפרוץ היאבקות גרעינית, תודות לעדיפות באמצעים מסורתיים. (ומתוך ההנחה כי צורת-המלחמה החתרנית — יש לה הרבה סיכויים להת-קיים תמיד).

אפשרויות אלו לא היו מאיימות כל-כך אלו יכו-לנו לראותם רק כדברים העלולים להתרחש אי-פעם; אך האיסטרטגיה של ברה"מ הנה אופנסבית, בתוקף האידיאולוגיה שלה, והמערך של כוחותיה המזוינים, וכן ארגונם, מאפשרים את המעבר כמעט-בן-רגע אל ההתקפה, לעבר הדמוקרטיה המערבית. אין-ספק שרוסיה, למודת נסיון דורות, ושברצונה גם להיראות כמבקשת-שלום, מעוניינת אף היא בכך שיעמדו לרשו-תה המרחב והזמן; והיא מבקשת, מאחרי המחפה של רצועת-בטחון קדמית, לאבטח את אפשרויותיה להת-גייסות, להתרכזות הכוחות ולתמרזן.

הרעיון המרכזי, אשר שימש השראה להקמת רצו-עות-בטחון קדמיות אלו, היה רעיון יצירת מדינות-גרורות, אשר ברה"מ משגחת בהן על שמירת-הקו במדיניות הפנים — וכמסקנה, אף אוסרת שם על כל סטיה בתוכן. מאז מלחמת 1939—1945 היא הקימה רצועת-בטחון זו בכנף-המערבי ובכנף-המזרחי שלה; זו חסרה עדיין באיזור שמדרום לגזרת-הגבול המרכי-זית שלה. פירושו של דבר — שאי-אפשר שלא תהיה מעוניינת ביותר להביא לידי תמורה במזרח-התיכון.

אם גם לא נאחזה, כידוע, באמצעי של מלחמה-גרעינית, ולא ניהלה מלחמות "מן הסוג המקובל" אלא בעזרת גוררים באיזור-הביניים (ביון, בקוריאנה, ב-הודו-סין), הרי ניהלה בלי-הפסק מלחמה אידיאולו-גית, אשר הבריות התרגלו לכנותה "מלחמה קרה", ואשר צורתה ה"חמה" לא היתה אלא גילוי מאוחר של מלחמת-חתירה. לבסוף, בעקבות נסיונות סואץ ואינדונזיה, מתכוננת היא לנהל, בהיקף עולמי, מל-חמה כלכלית, המכוונת כלפי כל איזורי-הנפט, בבטחה, שע"י כך תגרום למשבר כלכלי ללא-תקדים, אשר יאיים על שיווי-משקלן החברתי של "ארצות הקאפי-טליזם".

תודות למוצקותה של "נאטו" — נהגו בה דרך-ארץ, הגם שנעשו נסיונות מתמידים לרפות את ליכו-דה ולמעט את יכולתה הצבאית — למען יוצר מעין "חלל-ריק צבאי", שניתן יהיה לנצלו אח"כ. לעומת זאת, במרחב של ה"איסטרטגיה-הפריפריית", אשר מבנהו של המסד-המדיני שלה הנו שברירי, נתאפשר לצד-שכנגד לפתח את האיסטרטגיה-התוקפנית שלו — ולסכל את עמדותיה של "איסטרטגיה-פריפריית" זו.

הדבר נתבצע דרך הארצות המפותחות-פחות שבאסיה, במזרח-התיכון ואף באפריקה, במעין "תהליך נחרץ": — עצמאות — נייטרליזם — הפיכה-לגרורים; כי —

ודאי שיש לאחל לארץ צעירה כי תגיע לעצמאות; אלא שהמצב המפגר של התפתחותה וחלוקת העולם לשני איזורים השפעה עושים בלתי־אפשרי בשבילה לקיים נייטרליות — המתפתחת מהר־מאוד לקראת נייטרליות הנוח לטיפוחה של מלחמת־תורה. יחד עם ההכרח למצוא שוב משענת טכנית וממונית, וכי תגובה כלפי האופטרופוס־לשעבר, המערבי, (ממנו קיבלה קודם את אלה) ובלחצן של אידיאולוגיות חזויות — גורם מצב־דברים זה לגלישה, מהירה יותר או מהירה־פחות, לקראת מעמד של "גרור".

כך, לנוכח המלחמה רבת־הפנים המתנהלת ע"י יריב הנתון להנהגה אחידה, לא ידע המערב להציב למול אלה אמצעים וצעדים שיהיו מתואמים, ומושגים על ברית איתנה, אלא בגזרה האירופית בלבד. ודאי, הוא קיים שיווי־משקל "גרעיני" בר־תוקף; אבל, פרט להנהגה־לצרכי־מלחמה המאורגנת שב־נא־טו, הרי גם באסיה ובמזרח־התיכון וגם באפריקה פעלו המעצמות המערביות במפורר, ותכופות אף כיריבות; ותוצאות פעילותן זו נתגלו כנושאות־שואה — הן בפריה הממשי, והן בניצול הפסיכולוגי של פלוגות אלו ע"י היריב.

לאחר שייחסו ליריב כונה לפעול לפי "צירי־מאמץ" מן הסוג המסורתי, ואשר את האידיאולוגיה התוקפנית שלו היה מפץ לא דרך גישות כאלו כי אם על־פני איזורים־איזורים, ותכופות היה "זורע" אל־הרחק מעין "כיס־מורסה" של־חתי־המבפנים, שנועדו לסייע לתמרונן — הרי תכופות נמצאו מדינות המערב מופתעות, בראותן כיצד נעקפו עמדותיהן, או לנוכח נפולתן של בנין שנחשב על־ידן עדיין כאיתן למדי. אין לומר כי המערב עקב באדישות אחר אבדן עמדותיו בזו אחר זו; אך הוא לא הכיר בכך כי המא־בקים, שנוהלו ע"י אחרים משותפיו — ובמיוחד, מזה 12 שנה, ע"י צרפת — היו חיוניים לאבטחת העולם־החופשי; והוא סירב להודות בעובדה כי נסיון־הפעולה של סואץ היה בפירוש תגובת ההזדמנות־האחרונה, שנועדה למנוע בעד תמוסת מערך־ההגנה של המזרח־התיכון — בהיותה מכוונת, בצדק, אל קהיר, עצם־מרכזו של המערך הערבי הנגד־מערבי. על־אף הסכנה המאיימת כיום על עמדותיו ועל כלכלתו נראה המערב עדיין כחסר־החלטה. אולם, כורח הוא לו — אם אינו רוצה למות — לתקן באורח תכליתי את האיסטרטגיה־ההגנתית שלו, בהביאו באמת לחשבון את כל אפשרויותיו של היריב.

אם גם נראה כי לכונו־מחדש במזרח־התיכון אותן עמדות צבאיות שהחזיקו בהן בעבר הוא דבר שקשה להגשימו — הרי המשחק של "איסטרטגיה־פריפרי" עודנו אפשרי.

ודאי, העומק העומד לרשות היערכות הגנתית כזו פחת; ועקב־כך — פחתה גם יכולת־התמרון; אך למול הפירצה, שהמזרח־התיכון מהווה אותה היום, צריך לקום חיפוי "פריפרי" צפוף־יותר באפריקה המזרחית. אך היות ואין ספק שמערך זה יהיה בכל־זאת שביר — הרי יש לגבש יותר את האגף־המערבי, ואת זה המזרחי, שמשני עברי הפירצה; בעוד שאת ה"מגן" האפריקאי, שיהיה דומה לזה של "נאטו", צריך לכוון באותה עמדה, אשר החזקתה חיונית — והלא היא ה"כיר" הצרפתי הגדול; פריס־אלג'יר־בראזאוויל, אשר ניתן גם להאריכו באירופה לעבר צפון, ובאפריקה לעבר דרום. לחשיבותה של עמדה זו נתן עתה את הגושפנקה שלו הגנרל דה־גול. במסעו לא־מומן ב"אפריקה השחורה".

פירושם של כל הדברים הללו הוא, כי צרפת מוצאת את עצמה פעם נוספת בקו הראשון; אך נקל־לראות, כי הפעם מחזיקה היא בעמדה של משמר־חוץ קדומני — ולא עוד מנהלת קרב־מאסף, קרב־נסיגה.

מסקנותיו של גנרל אלי הן: פתרון בעית אלג'יריה, עזרה נדיבה להתקדמות מדינית של מדינות אפריקה השחורה, פיתוח מקורות נפט בסהרה ע"י המערב ובשיתוף אתן — וגיוס כל הכוחות החמריים והרוחניים של המערב לשם החזקה ב"קו האפריקאי", במלחמה זו שהנה "פסיכולוגית" במהותה ושעל־כן —

נחוצים לנו לשם־כך לא נייטרליות אילמת, ואפילו לא אהדה בלתי־הפגנתית — כי אם אימון־בוטח בסיכויו של הענין עליו אנו מגינים. הספק פועל תמיד לטובת יריבנו, וגורם לנו לא פחות מהת־קפות יריבנו.

כאן באה התביעה להגברת מעמדה של ה"קהילה הצרפתית" — על "עמדותיה הגיאוגרפיות החיוניות שבאירופה ובאפריקה — בניהול עניני המערב. לדעת המחבר מסוגלת עתה צרפת, בתוקף נסיונותיה, להגות לקראת "היכולת לנהל מלחמה אידיאולוגית פורה".

גנרל אלי מסיים את דבריו בקריאה להתעודדות והת־לכדות של ארצות־המערב, כתנאי לעמידה בפני הסכנות הצפויות לו.